

Opheffing van de gemeenten Bellingwolde en Wedde en vorming van een nieuwe gemeente Bellingwedde, alsmede wijziging van de grens der gemeente Vlagtwedde

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Gedeputeerde staten van Groningen hebben een gemeentelijke herindeling van het Oldambt in voorbereiding¹⁾. Naar het zich laat aanzien, zullen zij nog in de loop van 1967 met betrekking tot dit plan een aanvang kunnen maken met de in de gemeentewet (artikelen 157—166) voorgeschreven grenswijzigingsprocedure. Gegeven de duur van deze procedure kan niet worden verwacht, dat c.q. eerder dan in de zitting 1969/1970 een wetsontwerp bij de Staten-Generaal aanhangig zal kunnen worden gemaakt.

Het Oldambt loopt vrij sterk in inwonertal terug. In het tijdvak 1950—1967 gaven alleen de gemeenten Winschoten en Termunten een stijging van het bevolkingsaantal te zien (respectievelijk 13,42 pct. en 0,36 pct.). In Bellingwolde en Wedde was een aanzienlijke daling waar te nemen (onderscheidenlijk 19,86 pct. en 10,93 pct.). Wanneer de stedelijke gemeente Winschoten (18 037 inwoners op 1 januari 1967) buiten beschouwing wordt gelaten, moet worden vastgesteld, dat het bevolkingsaantal van het overige deel van het Oldambt sedert 1950 met 4276 is verminderd. Deze vermindering heeft zich voor ruim 40 pct. voltrokken in de gemeenten Bellingwolde en Wedde en voor bijna 30 pct. alleen in Bellingwolde. Telden Bellingwolde en Wedde tien jaren geleden onderscheidenlijk 6105 en 3944 inwoners, thans is het aantal tot 5163 respectievelijk 3658 gedaald. Zou deze tendens zich voortzetten, dan zou in het jaar 1990 het inwonertal van elk der gemeenten afzonderlijk, beneden de 3000 liggen. Deze bevolkingsexpulsie werkt uiteraard op bestuurlijk terrein door.

Indien het in deze omstandigheden al mogelijk zou zijn, het huidige peil van de gemeentelijke voorzieningen te handhaven, dan zou toch bezwaarlijk kunnen worden verwacht, dat dit in overeenstemming met de eisen van de tijd zou kunnen worden opgevoerd. De raden der beide gemeenten zijn van oordeel, dat met — alleen door samenvoeging te bereiken — vereende krachten moet worden getracht, een gepaste belangenbehartiging te verzekeren.

De raden zien echter verder; de ondergetekende waardeert, dat zij daarmee van een brede visie doen blijken. Zij stellen, dat oostelijk Groningen zich in bestuurlijk opzicht moet versterken om voor de verwezenlijking van een nieuwe — betere — toekomst, zoals deze in de „Tweede nota over de ruimtelijke ordening in Nederland” voor het noorden des lands in uitzicht is gesteld, ook zelf een krachtige bijdrage te kunnen leveren. Voor verbetering van de economische basis van het Oldambt achten de raden de vorming van grotere gemeentelijke eenheden een eerste vereiste. Met name voor dat deel van het Oldambt waar Bellingwolde en Wedde zijn gelegen, is naar hun oordeel samenvoeging van deze beide gemeenten het aangewezen middel om tot een zo sterk en doeltreffend mogelijk plaatselijk bestuur te komen. Aan deze samenvoeging staat, zo betogen de raden, niets in de weg. De gemeenten vertonen

onderling in kerkelijk, politiek en structureel opzicht geen belangrijke verschillen. Zij kennen dezelfde nood: de daling van het inwonertal; dezelfde taak: de ontwikkeling van het gezamenlijke gebied en — deswege — dezelfde wens: samenvoeging ter versterking van de bestuurskracht.

De raden van Bellingwolde en Wedde hebben niet op het in de aanhef van deze memorie bedoelde plan, dat onder meer in een combinatie van deze gemeenten voorziet, willen wachten en hebben zelf het initiatief tot samenvoeging genomen. Gedeputeerde staten hebben tegen deze door de raden verlangde incidentele, in het provinciale plan passende, samenvoeging geen bezwaar. Ook Staatssecretaris Westerhout heeft destijds met dit, op het provinciale plan vooruitlopende incidentele, voorstel tot combinatie van Bellingwolde en Wedde ingestemd. Nu met de mogelijkheid moet worden rekening gehouden, dat de samenvoeging zou worden vertraagd, indien zij onderdeel zou vormen van het provinciale plan voor een streeksgewijze herindeling waaromtrent, naar moet worden aangenomen, de meningen van de raden van de daarbij betrokken gemeenten verdeeld zullen zijn, heeft de ondergetekende gemeend de indiening van het onderhavige voorstel, ten aanzien waarvan de in de gemeentewet omschreven procedure bij zijn optreden ten departemente was beëindigd, te moeten bevorderen.

Bij de voorbereiding van het voorstel heeft voornamelijk de aan de nieuwe gemeente toe te kennen naam punt van overweging uitgemaakt. Gedeputeerde staten hadden in het aan de raden overeenkomstig artikel 160 voorgelegde ontwerp de naam Bellingwedde voorgesteld. De raad van Bellingwolde kon zich daarmee niet verenigen en gaf voorkeur aan de naam Bellingwolde-Wedde. De raad van Wedde suggereerde de naam Bellingwedde. Deze suggestie is door gedeputeerde staten overgenomen. In een later stadium heeft ook de raad van Bellingwolde ermede ingestemd, dat deze naam aan de nieuwe gemeente zal worden verleend.

In het voorafgaande is opgemerkt, dat de voorgestelde samenvoeging in het provinciale plan voor een streeksgewijze gemeentelijke herindeling past. In het laatste plan wordt echter niet met combinatie van de beide gemeenten volstaan doch zijn tevens twee wijzigingen van de grens geprojecteerd. De ene heeft betrekking op het ter weerszijden van de grens tussen Bellingwolde en Vlagtwedde (17 163 inwoners op 1 januari 1967) gelegen dorp Veelerveen, dat in het provinciale plan in de combinatie Bellingwolde/Wedde is opgenomen en de andere wijziging betreft het zuidoostelijke deel van de gemeente Bellingwolde, genaamd Hebrecht, dat in het provinciale plan in de gemeente Vlagtwedde is ingedeeld.

Het dorp Veelerveen vormt min of meer een stedenbouwkundig geheel met de tot Bellingwolde behorende, door lintbebouwing zowel met het dorp Bellingwolde als het dorp Wedde verbonden, kern Vriescheloo-zuid, terwijl zich tussen Veelerveen en het dorp Vlagtwedde een open gebied bevindt. Het zuidoostelijke deel van Bellingwolde (Hebrecht) ligt op vrij grote afstand van de kern Bellingwolde en sluit meer bij Vlagtwedde aan. Gedeputeerde staten hebben voorgesteld, ter gelegenheid van de samenvoeging van Bellingwolde en Wedde, Veelerveen bij de nieuwe gemeente Bellingwedde en zuidoostelijk Bellingwolde bij de gemeente Vlagtwedde in te delen.

¹⁾ Tot het Oldambt moeten worden gerekend de gemeenten Beerta, Bellingwolde, Finsterwolde, Meeden, Midwolda, Nieuwe-Schans, Nieuwolda, Oosterbroek, Scheemda, Termunten, Wedde en Winschoten. De gemeente Oosterbroek, ingaande 1 juli 1965 gevormd door samenvoeging van de gemeenten Noordbroek en Zuidbroek, is bij de bedoelde gemeentelijke herindeling niet betrokken.

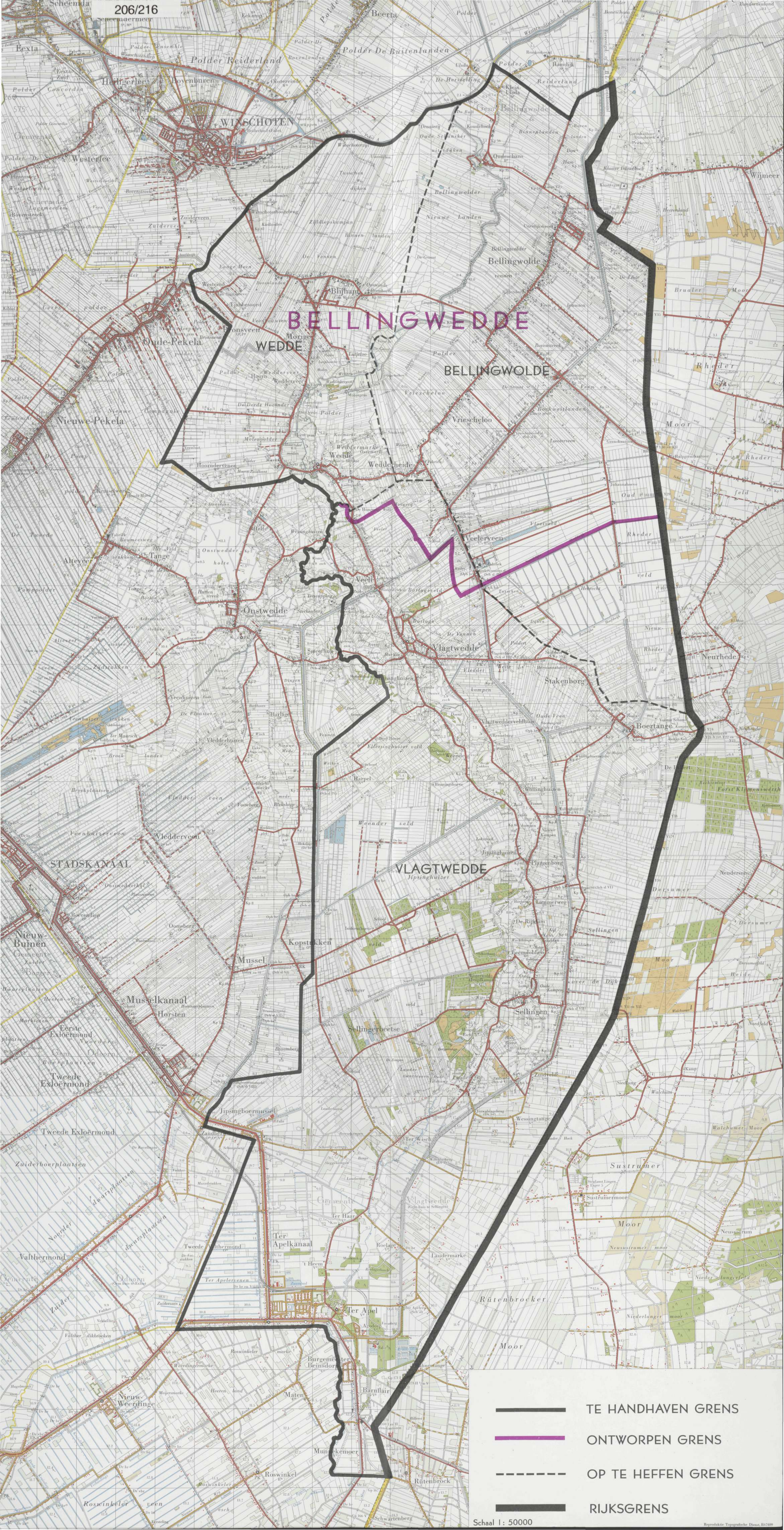
De raden van Bellingwolde en Wedde gaan daarmede akkoord. De raad van Vlagtwedde (anders dan het college van burgemeester en wethouders dier gemeente, dat daarmede wél instemt) heeft tegen een incidentele grenswijziging, los van een plan voor de gehele streek — met name wat betreft de afstand van het gebied bij Veelerveen — bezwaar en kan zich bovendien niet met de voorgestelde grens verenigen. In het bijzonder verzet de raad zich tegen overdracht van het deel van Veelerveen, ter plaatse bekend als Vlagtwedde-Kuilen (het gebied van Veelerveen, gelegen ten zuiden van het Mussel-Akanaal), dat volgens de raad een eenheid met Vlagtwedde zou vormen. In de raad is de gedachte naar voren gebracht, de grens tussen de nieuwe gemeente Bellingwedde en Vlagtwedde ongeveer het beloop van de huidige zuidgrens van Wedde te doen volgen (langs Ossedijk, eventueel langs Bangmaker) en deze naar het oosten tot de Duitse grens door te trekken langs de Veelerscheiding (Scheidingslaan op de kaart¹⁾). Dat zou betekenen, dat Veelerveen in zijn geheel tot Vlagtwedde zou behoren en dat van het zuidoostelijke gebied van Bellingwolde een aanzienlijk groter deel dan in het wetsontwerp is voorgesteld, naar Vlagtwedde zou overgaan. De ondergetekende is na nauwgezette overweging met het provinciaal bestuur van oordeel, dat deze gedachte geen verwezenlijking verdient. Veeler-

veen dient om de genoemde redenen van de nieuwe gemeente Bellingwedde en niet van Vlagtwedde deel uit te maken en voor toevoeging van een groter deel van zuidoostelijk Bellingwolde aan Vlagtwedde dan in het wetsontwerp is voorzien, bestaat bepaald geen aanleiding.

Door de raad van Vlagtwedde is er nog op gewezen, dat de nieuwe grens nabij Veelerveen in de nabije toekomst tengevolge van ruilverkavelingswerken ten dele niet meer in het terrein zichtbaar zal zijn. Dat is inderdaad juist. Uiteraard hebben gedeputeerde staten dit bezwaar niet over het hoofd gezien. Zij zijn echter van mening, dat het aanbeveling verdient, de kern Veelerveen niet op een later tijdstip in de nieuwe gemeente Bellingwedde op te nemen doch nu, ter gelegenheid van de stichting daarvan, opdat van het begin af enerzijds het gemeentebestuur van Bellingwedde zijn zorgen mede tot Veelerveen zal kunnen uitstrekken en anderzijds Veelerveen in het bestuur van Bellingwedde inspraak zal kunnen hebben. Dat alsdan later, als gevolg van de ruilverkaveling, in het kader van een streeksgewijze gemeentelijke herindeling ter plaatse nog een minder ingrijpende correctie in het grensbeloop zal moeten worden aangebracht, achten gedeputeerde staten van ondergeschikt belang. De ondergetekende deelt deze zienswijze.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. K. J. BEERNINK.

¹⁾ Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

BELLINGWEDDE

- TE HANDHAVEN GRENS
- ONTWORPEN GRENS
- OP TE HEFFEN GRENS
- RIJKSGRENS